

NOVA PRAVDA

GLASILO NARODNO-SOCIJALISTIČNE STRANKE.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Gradsko št. 7, I. etaž.
Telefon št. 19.

Izhaja vsako soboto.

Izserati se računajo po velikosti. Cene so navedene v oglašnem delu.

Mesečna naročnina: za tuzemstvo 6 Din, za inozemstvo 8 Din.

Anton Brandner:

Po bitki.

Volilni boj je končal s popolnim porazom delavskih strank. V parlamentu, ki šteje 315 poslancev, ne bo imelo delavstvo niti enega svojega zastopnika. Zadovoljiti se bo moralo, kakor ubogi Lazar, z drobtinicami, ki bodo tuintam padle z bogato obložene mize.

Greh bi bil, če se ne bi bavili z vzroki, ki so dovedli do tega težkega stanja.

Vemo, da se bodo našli tudi taki, ki bodo kričali: delavstvo samo je krivo!

To pa je resnica le do neke meje. Glavno, da, izključno krivdo nosijo pač oni voditelji, raznih delavskih strank in struj, ki niso znali ali pa niso hoteli ustvariti za volitve delavskega bloka. Ze pri volitvah 1. 1923 se je storila že ta velika napaka. Letos je pa še mnogo večja, ker smo imeli za seboj žalostne izkušnje, ki bi nas bile pač že lahko izučile. Volilni rezultati iz 1. 1923 so nas naravnost silili k združitvi. Če kljub temu ni prišlo do skupnega bloka, je to dokaz, da delavski voditelji takega bloka kratkoma niso hoteli. — Zakaj ne, tega na tem mestu ne bomo preiskavali. Tudi se tak greh prav z ničemer ne dá opravičiti, kajti položaj delavstva v Jugoslaviji je tak, da bi se morale premostiti vse ovire samo, da pride do skupne delavske fronte.

Posledica razcepljenosti je bila, da je delavstvo obrnilo svojim voditeljem hrbet in v znak protesta volilo druge, četudi nedelavske stranke. S tem je delavstvo izreklo svoje nezaupanje tistim vodilnim možem, ki ne gredo z duhom časa, kateri tudi v politiki vedno bolj silijo k združitvi sorodnih struj. Izključno ni, da bo trma delavskih voditeljev odločala tudi še pri prihodnjih skupščinskih volitvah, kajti pregovor pravi: »v tretje gre rade«. Če se to res zgodi, potem je verjetno, da ne dobijo vsi skupni več 1000 glasov. Iz tega bi se skoro dalo sklepati, da je delavstvo pravilno nastopilo, ko je pustilo svoje voditelje pasti, da se bodo vsaj prihodnje spamevali.

Ako je s tem namenom glasovalo drugače, je to vsekakor treba uvaževati, ker bi to pomenilo napredek. Kljub temu pa je delavstvo pogrešilo. Namreč zato, ker je dalo nezaupanje tudi tistim, ki so se resno prizadevali ustvariti delavski blok. Ako je delavstvo hotelo s kroglicjo v roki protestirati proti svojim voditeljem, bi to lahko storilo, ne da bi mu bilo treba oddati svojih kroglic nedelavskim strankam. Če je hotelo kazno-

vati tiste, ki so onemogočili delavski blok, bo moralo pa dati priznanje onim, ki so se resno prizadevali in trudili za takšen blok. Kdo se ne spominja, kako so nas narodne socialiste nekateri delavski časopisi smešili, ko smo letos že v drugič skušali doseči ustanovitev delavskega bloka? Naše nesebično prizadevanje so imenovali »lov za mandati«.

Tudi izgovor, da je naša stranka šla v volitve skupaj z Davidovičevimi demokratično stranko, ne drži. Ko smo narodni socialisti videli, da je vse naše prizadevanje, da bi izmirili razprte Marxiiste, bilo zaman, ko smo videli, da ni mogoča skupna fronta med delavskimi strankami, smo iskali možnost, da dobri stvari koristimo vsaj na ta način, da v borbi med Pašičem in Davidovičem pomagamo poslednjemu, ker se je pri teh volitvah bil boj v glavnem med absolutizmom Pašiča in demokracijo Davidoviča. Saj mora vsak delavec priznati, da mu je Davidovič bližje od Pašiča. Če bi prišel Davidovič do veljave, bi imelo od tega korist tudi naše delavstvo.

Zadeva je namreč ta, da delavstvo v nekaterih prilikah lahko sodeluje tudi z meščanskimi strankami, ako je to v korist delavstva. Toda to se mora izvršiti vedno le na podlagi jasno začrtanega dogovora. Ali naj navajam primere iz drugih, bolj naprednih držav? Nikdar pa ne more delavstvo voliti kar na slepo meščanskih strank, ker od tega nič nima. Tembolj je bil važen skupen nastop v našem slučaju, kajti neoporekljivo dejstvo je, da je šlo pri teh volitvah za boj med nasiljem in hegemonijo na eni in sporazumom in enakopravnostjo na drugi strani. Ravno tako je res, da pri nas ni mogoče misliti na uspešno socijalno delo, dokler se ne razvisti to glavno vprašanje. Zato je delavstvo naravnost zainteresirano na tem, da sodeluje pri izvedbi tega sporazuma, da na ta način utrdimo temelje naše države, v kateri se bomo potem bojevali za cilje socijalizma.

Ta zadeva je tako jasna, da bi bilo odveč o njej še nadalje izgubljati besede. Mala večina, ki jo je dobil Pašič proti Davidoviču, dokazuje, da bi bilo lahko odredilnega pomena v naši državni politiki, ako bi bilo delavstvo pri teh volitvah nastopilo v smislu naših izjav.

Toda iztreznjenje pride navadno šele po volikih žrtvah in težkih izkustvih, ki nas še čakajo.

Češki listi o volitvah v Jugoslaviji.

Češkoslovaški listi so prinašali obširna poročila o poteku in rezultatu volitev v Jugoslaviji. Ze tekem volilne borbe se je večina češkoslovaških listov izražala najsimpatičneje za Davidovičevu politiko. Edinole »Narodna Politika« in »28. Rijen« sta zagovarjala PP. režim, kot edino zmogljeno, da vodi jugoslovansko politiko. Zanimivo je, kakšno stališče je zavzel češkoslovaški tisk, ko je zvedel za prve rezultate volitev v naši državi.

Socijalno demokratično glasilo »Pravo Lidu« pravi, da so se vršile volitve v Jugoslaviji pod skrajno napetimi razmerami. Podrobno opisuje nekorektnosti, ki so se vršile ob času volitev in vprašuje: kakšne bodo posledice take politike? Kje se bo ustavilo nasilje in kje odpor? Mir bo nastal šele takrat, ko bo zavladalo v Beogradu namesto Pašiča — znosljivost in v Zagrebu namesto Radića — razum.

»Češkoslovaška Republika« pravi, da so prinesle volitve razočaranje za nacionalni blok, ki je pričakoval, da dobi 200 mandatov. Proti pričakovanju je dosegla Davidovičeva stranka časten uspeh. Volilni uspeh Davidoviča bo njegovi stranki posvečal ugled in v skupščini bo opozicija njegove stranke znatno ojačena. Volilni rezultati podajajo plastično sliko treh velikih političnih skupin, ki so razvrščeni po pripadnosti plemen. Pomemben je uspeh dr. Trumbića, ki je z izvolitvijo stopil med voditelje hrvatskega naroda. Trumbićevo delovanje v skupščini bo pokazalo, kakšno koncepcijo zastopa v srbo-hrvatskem sporu nekdanji borec za osvoboditve in ujedinjenje Jugoslovanov.

Klerikalni »Čech« piše, da se nahaja pol volitvah Pašič tam, kjer se je nahajal pred volitvami. Sodeč po načinu, kako so se izvedle volitve v Jugoslaviji,

je bilo pričakovati, da bodo vladne stranke zmagale z 90 odstotno večino. Volilni rezultat ne podaja resničnega mnenja jugoslovanskih volilcev. Teror je bil silen. Ne bo lahko vladati Pašiču z večino desetih glasov. »Čech« obsoja namero, da bi si vlada zagovarjala večjo večino s tem, da razveljavi večje število Radićevih mandatov. Pašič se je do ujedinjenja Jugoslavije reprezentoval kot velik državnik. Slovanstvo je bilo lahko ponosno nanj. Napravil je več kot Bismarck. V nesrečo je pa po ujedinjenju Pašičeva politika veliko pogrešila, ker je razveljala v državi plemenski boj. Mož bodočnosti je v Jugoslaviji Davidovič.

»Narodni Osvobodenci«, list češkoslovaških legionarjev pravi, da je dobro znamenje to, da si je v HRSS pridobila velik vpliv Hrvatska zajednica. V splošnem so pa radikali zmagali s srbskimi, Hrvati s hrvatskimi in Slovenci s slovenskimi glasovi. Če bodo radikali vztrajali na svoji dosedanji centralistični politiki, potem se bo jugoslovanska notranja kriza še zelo zavlekla. Druge razmere pa nastanejo takoj, če si radikali osvoje program sporazuma. Volitve same niso prinesle rešitve notranjih jugoslovanskih problemov.

»Tribuna« piše, da je najzanimivejša, da ni opozicija ničesar izgubila. Tako Hrvati kot Davidovič so celo pridobili na mandatih. V naprej se je že vedelo, da bo zmagal Pašič, kateremu je bil na razpolago cel vladni aparat. »Tribuna« vidi rešitev jugoslovanskega problema izključno le v politiki sporazuma.

Demokratski »Narodni Listy« pravijo, da je vseeno, kako je dobil Pašič večino. V politiki na žalost odločuje materialni uspeh. Opozicija je pri volitvah dosegla velik uspeh. Volitve niso prinesle odločitve, s katero bi bila rešena kriza v narodu in državi.

Moskva in Amsterdam.

Amsterdamska internacionalna strokovnih organizacij razpravlja o predlogu III. internacionalne v Moskvi, da se skliče svetovni kongres strokovnih organizacij, kjer bi se sklenila fuzija druge in tretje internacionalne. Velik del angleških strokovnih organizacij, ki so včlanjene v Amsterdamu in katere vodi Thomas so proti združitvi demokratične druge internacionalne s sindikalistično tretjo internacionalno. Thomas računa, da se bodo njegovemu naziranju priključile tudi francoske, belgijske in nemške strokovne organizacije. Zaenkrat še amsterdamska internacionalna ni izrekla svojega končnoveljnega mnenja o sklicanju svetovnega kongresa strokovnih organizacij.

Generalni svet angleških strokovnih organizacij v Londonu je na zadnji seji vzel na znanje poročilo delegatov, ki so proučili razmere v Rusiji. Poročilo med drugim odkrito priznava, da je z ozirom na obstoječe prilike nemogoče uveljaviti v Angliji komunizem in boljševiške metode. S to ugotovitvijo se indirektno odobrava politiko angleške delavske stranke, ki hoče socijalistične cilje doseči ustavnim putem. V splošnem se poročilo delegatov ne izraža ravno najnepovoljnije o sovjetski upravi.

Gilles Marcel Cachin.

Liberté« je objavila Zinovjevo pismo, naslovljeno na voditelja francoskih komunistov Cachina. V pismu naroča Zinovjev v imenu Komunistične internacionalne, da prične francoski komunisti obširno boljševiško propagando posebno v severnoafriških kolonijah. Francoskim komunistom se v to svrhu nakaže podpora poldrugi milijon frankov. Komunistični list »Humanité« je demontiral avtentičnost Zinovjevga pisma, naker je »Liberté« pozval Cachina naj vložiti tožbo. »Liberté« pravi, da ima dokaz za svoje trditve. Afera s komunističnimi milijoni je vzbudila v Franciji veliko senzacijo. Kakor se vidi, so ruski komunisti še vedno prepričani o možnosti »svetovne revolucije« in imajo za svoje utopiščne politične predstave milijonske vsote na razpolago...!

Socijalistični kongres v Grenoblu.

Pretekli teden se je vršil v Grenoblu kongres francoskih socialistov, katerega so posetili tudi delegati angleških socialistov (Tom Shaw) in nemških socialistov. Kongres je razpravljal o bodoči strankini politiki in predvsem o stališču, ki ga naj zavzame stranka napram radikalni Herriotovi vladi. V stranki je dvoje struj: Brackeja, ki se izreka proti Herriotu in proti podpiranju buržajske vlade in Leona Bluma, ki se zavzema za oportunistično politiko in za podpiranje Herriotove vlade. Na kongresu je zmagala struja Leona Bluma. Herriot je lahko zadovoljen s potekom kongresa, ker mu je še nadalje zagotovljena pomoč starih francoskih socijalističnih poslancev.

Trocky krivoverec.

Karikatura govori jasno: Generalismus ruske armade, gospod, pred katerim se je treslo vse ljudstvo v Rusiji, je bil radi krivoverstva v moskovski pravoverni veri odstranjen in izročen ljudstvu v zasmeh.

Nadaljujmo!

Tovariš z dežele nam piše: Gotovo je, da je globlji psihološki vzrok nazadovanja socijalističnih poretov v zapadni in srednji Evropi reakcija na boljševiški izrastek na vzhodu. Plamteča gesla na krvavo revolucijo so izgubila na svoji sili in evolucija si je utrla novo pot. V enakem, le obratnem razmerju, pa so narasli ekstremni izrastki z desničarskimi strujami, ki se pojavljajo v obliki raznoimenih fašizmov. Zapadna forma in red sta se čutila ogroženi v svojih temeljih, zato sta iskala in naposled našla obrambno sredstvo — komunizem se je zoperstavil fašizmu.

Nočemo trditi, da bi se bil ta razvoj v celem območju zapadnega reda enako in tudi sredstva, ki so se uporabljala, da se je zatrl val komunizma, ki je že grozeče raztezal svoja krila po zapadnem svetu, niso bila enaka po formi, darsiravno so imela isti namen in učinek. Z Obznanjo je bila pri nas decimirana komunistična stranka, a od tedaj gre tudi navzdol s socijalističnimi pokreti v zemlji, ker je komunizem diskreditiral tudi socijalizem.

Vendar se moti, kdor misli, da je vzrok nazadovanja socijalizma le v biču vladajočih režimov, ki so znali zatreti ekstremni in intransigentni komunizem. Vzroki ginevanja socijalizma v zemlji leže tudi drugje in to v vrstah socijalističnih strank, ki kažejo danes le še razdrapano sliko nekdanjega pokreta.

Nekdaj močna in enotna socijalistična stranka Jugoslavije, se je samo v Sloveniji cepila na 3 ali 4 frakcije, ki se ločijo med seboj le po svojih voditeljih in se v svoji zaslepljenosti bore med seboj, da so izgubile vsak višji zmisel

in cilj. Le tako je bilo mogoče, da so te socijalistične frakcije, sprte med seboj, odklonile predlog NSS, ki je meril za tem, za skupščinske volitve postaviti enotne liste socijalističnih strank, združiti jih v volilni borbi v Socijalistični blok, v katerem bi se mogli nadejati ugodnih volilnih uspehov.

Ali do bloka ni prišlo in tudi posledice niso izostale. Cepljene in v medsebojni borbi, brez agitacijskih sredstev so nastopile socijalistične stranke volilno borbo in zgodilo se je, kar je bilo jasno v naprej: da volilni borbi niso bile dostale, zato so podlegle.

Se več. Niti ena izmed njih ni obdržala svojega številčnega stanja iz 1. 1923 in industrijsko relativno najvišje razvita Slovenija je ostala brez razredno-delavskega zastopstva.

Storili smo svojo dolžnost in opozorili pravočasno na pretečo nevarnost in krivda ne zadene nas, če se ji ni izbeglo. Tudi nas trenutno neuspeh ne moti. Zavedamo se, da brez dela in napore ni uspeha. Podvojili bomo svoje delo na organizaciji stranke, njeno idejo razširili v najoddaljenejša kraje, snovali bomo nove organizacije in obstoječe postojanke okrepli. Saj imamo zavest, da je ideja Narodno-socijalistične stranke ostala nedotaknjena in ni utrpela nobene škode, le naše fizične sile in naša materialna sredstva so bila preslaba.

Zato na vztrajno delo vsi, ojačimo in okrepijmo se, da bomo sposobni započeto delo dovesti do končne zmage. Strmino in pomnožimo svoje vrste in krepko naprej pod praporom kladiva in peresa na rdečem polju!

Načela politične borbe.

Razumljivo je, da je v politični borbi izrečena večkrat trda in ostra beseda, kakor je tudi razumljivo, da izove politična borba med pristajali obeh nasprotujočih si taborov razburljivo nastope. Vse to se ne dogaja samo v naši državi, ampak tudi v drugih državah, kjer je bolj politično izšolano in višje kulturno stoječe ljudstvo kot pa pri nas.

Dokler se vrši politična borba v mejah dostojnih form in dokler je borba stvarna in načelna, toliko časa je uveljavljanje različnih strank koristno in v dobrobit države in ljudstva. V politiki odločuje moč. Vendar se pa politična moč ne sme pretvoriti v politično nasilje napram onim, ki imajo politične moči in so v manjšini. Kakor hitro se prične uporabljati nasilna sredstva, s tistim trenutkom postane politična borba nemoralna in škodljiva družbi in državi.

Ponovno smo že lahko v naši državi ugotovili, da se giblje politična borba v popolnoma zgrešenih smereh. Tisti, ki je bil na vladi, je navadno smatral takoj ob svojem nastopu za najnujnejše, da je pričel goziti opoziciji z raznimi represalijami. Opozicija je sprejemala izrečene in izvedene grožnje z zagotavljanjem, da se bo takoj maščevala za vsako nasilje takrat, ko bo zopet na vladi. Ker so se pri nas pogosto menjavale vlade, ni bilo težko izvesti maščevanja. Prišel se je bratomorni boj. Dvoje taborov se je v slepem sovraštvu grizlo med seboj, ne meneč se pri tem za žrtve, ki so padale na obeh straneh. Kdo je imel dobiček? Ničel! Celokupnost — narod, iz katerega sta izšla oba tabora je imel pa nepopravljivo škodo.

Zgodovina nas uči, da so izkrvaveli narodi in propadle države, če se je ljudstvo klalo med seboj. Če hočemo dobro državi, potem je jasno, da moramo enkrat za vselej prenehati z maščevalnim upropaščanjem gospodarskih podjetij, uničevanjem eksistenc in rušenjem tistih kulturnih in socijalnih organizacij, ki so vsenarodna last.

V političnem boju mora zavladati strpljivost. Priznavati se mora od vseh in od vsakogar enakovrednost vseh državljanov, tako glede pravic in dolžnosti.

Pogrešno je, če se slučajna vladna večina izklči za edino državotvorno in deklarira vse izven vlade stoječe politične skupine kot protidržaven element. Pogrešno je identificirati stranke in vlade z državo. Ne samo pogrešno je tako ravnanje, ampak tudi nesmiselno. Kajti potem je danes stranka, ki je v vladi — državotvorna, jutri je pa protidržaven element, ker je izven vlade. Brez držvona

se ne da državotvornosti ocenjevati z vladno močjo, ali ministrskimi portfelji. Državotvorna je prav vsaka stranka, ki je za enotno jugoslovansko državo, urejeno tako, da je sposobna življenja in harmoničnega sožitja vseh državljanov. Kdor je pripravljen žrtvovati za svojo državo vse svoje duševne in telesne sile, tisti je državotvoren. Državotvornost: se mu ne more vzeti, če se ga je stokrat označilo kot protidržaven element.

V političnem boju se ne sme izrabljati pojem državotvornosti v demagogične namene, ker to ubija državotvornost.

Ne samo vladajoča večina, tudi manjšina, opozicija mora biti konstruktivna in je abstinenco, kot državotvornemu razvoju škodljivo, absolutno zavracati. Opozicija mora dati vzpodbudo za pozitivno delo in izvajati stvarno kritiko in kontrolo nad izvršenim delom. Opozicija se ne sme tudi nikdar braniti, da prizna vladajoči skupini kot dobro, kar spozna za dobro. Ni največja politična modrost odklanjati vse, kar je izšlo iz vladajočega tabora, kakor ne sme vladajoči tabor a priori odklanjati vse, kar je izšlo iz opozicije. Nasprotni smo lahko predlogu samemu in izvedbi sklepa šele takrat, če smo iz stvarnih vzrokov proti ukrepom, ker nasprotujejo našemu programu.

Končno mora v političnem boju obveljati pravilo, da se nismo izkazali najbolj takrat, če smo zahrbtno prevrtili nasprotnika, ampak takrat, če smo nasprotnika premagali z delom, poštenim in pravičnim delom. Orientaliske metode v političnem boju morajo prenehati!

ELITNI
KINO MATICA
LJUBLJANA
Kongresni trg

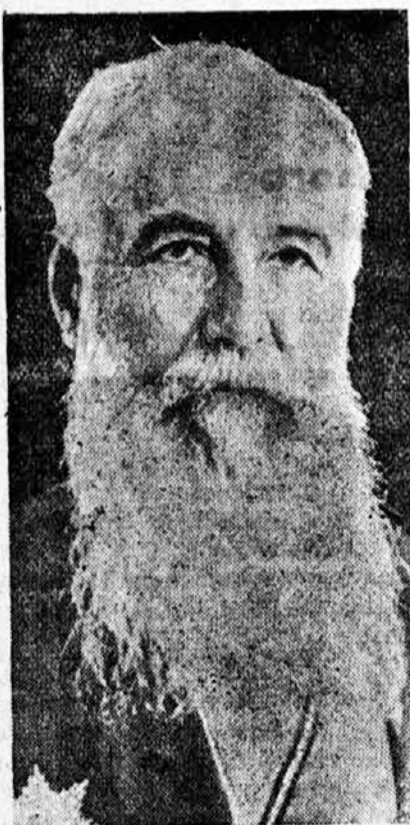
Pred odločitvijo.

Dobrih štirinajst dni nas loči pred sklicanjem narodne skupščine. Vlada večina pripravlja material za narodno skupščino, kjer bi se naj najprej obravnaval načrt tiskovnega zakona, stanovanjskega zakona, zborovalnega in društvenega zakona, zakon o oblastih in samoupravah, zakon o reorganizaciji sodišč, zakon o izenačenju davkov in finančne uprave, zakon o poljedelskih kreditih in zakon o ustanovitvi agrarne banke v Dalmaciji. Seveda pa ni edina skrb vladne večine pripraviti material za narodno skupščino, ampak se mora tudi intenzivno baviti z razčiščenjem odnošajev med radikalnim klubom in klubom samostojnih demokratov. Opozicijski časopisi poročajo, da se samostojni demokrati trudijo prepričati radikale, da bi bilo najbolje stvoriti enoten klub radikalov in sam. demokratov. Pribeževanje se namreč boji, da bi ga Pašić lepega dne zapustil in sestavil vladno večino s kakšno drugo politično skupino. Bojazen sam. demokratov je tem bolj opravičena, ker je znano, da imajo v radikalnem klubu številne srdite nasprotnike. Sam. demokrati bi zato najraje videli, da se izognejo neprijetni izolaciji, da se ustanovi enoten klub dosedanje vladne večine, ki naj bi tekom časa ustvaril med radikali razpoloženje, da sprejmejo sam. demokrate tudi formalno v svojo stranko.

Opozicija z Davidovičem na čelu ima v načrtu, da ustanovi enoten opozicijski blok, v katerega bi vstopili Davidovičevi demokrati, Radičevići in Zajedničarji, slov. klerikalci in bosanski muslimani.

Tekom prihodnjega tedna bo situacija popolnoma razčiščena in bo jasno tudi to, v koliko je dr. Korošec uspešno na konferencah z različnimi radikalnimi veljaki.

NIKOLA PAŠIĆ.

Volilni rezultati.

Volilnih rezultatov notranje ministrstvo še vedno ni vseh objavilo. Objavilo pa je podatke, koliko volitev se je udeležilo volitev in koliko glasov je dobil nacionalni blok, oziroma opozicija. Volitev se je udeležilo 2.401.190 volitev. Od teh glasov jih je dobil nacionalni blok 1.045.500, opozicija pa 1 milijon 355.690. Tedaj je le dobila opozicija 310.190 glasov več, kakor nacionalni blok in to kljub razmeram, v katerih so se volitve vršile, kljub vladnemu aparatu, ki je bil na poseben način za volitve vzpostavljen, kljub terorju plačanih agentov in raznih terorističnih organizacij, kljub pritisku na uradništvo in kljub velikemu razsipanju denarja. — Iz teh števil se da tudi sklepati, kakšna je prava ljudska volja.

Sprememba volilnega reda.

Samostojni demokrati nagovarjajo radikale, da bi pristali na spremembo dosedanjega volilnega reda za narodno skupščino. Načrt novega volilnega reda predvideva državne kandidatne liste. Glasovi se bi po novem volilnem redu šteli za vsako stranko po rezultatih, ki so se dosegli v celi državi. Samostojni demokrati zagovarjajo nov volilni zakon pred vsem s primerom, da je dr. Korošec dobil za 100.000 glasov v Sloveniji 20 mandatov, dočim so dobili samostojni demokrati za 250.000 glasov v celi državi samo 22 mandatov. Radikalni krogi niso naklonjeni spremembi volilnega reda, ki bi škodoval radikalni stranki v Srbiji, kjer je veliko manjši količnik za doseg mandata, kot pa v prečanskih krajih. Radikalna stranka je z dosedanjim volilnim redom popolnoma zadovoljna.

Nova stranka.

Nosilec samostojne demokratske liste v Pančevem, Ante Bosković, namerava izstopiti iz samostojne demokratske stranke in ustanoviti avtonomistično stranko za Vojvodino.

Še nekaj podatkov o »svobodnih volitvah.

O »zaslovelih« volitvah dne 8. februarja podajamo v naslednjem iz ča spisnih poročil še naslednje drobtine:

V Krajinskem okrožju (t. j. blizu Negotina) je kandidiral znani radikal Velizar Janković, bivši železniški minister, ki mu je Pašić kum. Njegov protikandidat je bil davidovičev demokrat Gjoko Popović. Na volišču Uzovica je bilo v imeniku vpisanih 640 volitev. In glej čudo! Vseh 640 se je zedinilo in odločilo, da grejo na volišče in vsi so volili radikala Jankovića, ki je tam dobil glasov volilnega zapisnika vseh 640 glasov. Prav vsi so »volili« Jankovića, tudi oni, ki so že umrli, tudi oni, ki sploh niso šli volit, pa tudi oni, ki so vrgli svoje kroglice davidovičevu Popoviću. — V ravno istem volilnem okrožju je bilo drugo volišče na Vratni, kjer Davidovičeve skrinjice sploh niso postavili, tako da njegovi pristaši svojega kandidata sploh niso mogli voliti. Zato je bil volilni rezultat ta, da je Davidovičevu Popoviću manjkalo samo 3 glasove, da ni bil izvoljen.

V Bežaniji niso pustili na volišče varuha skrinjice tamošnje nemške stranke. Zato Nemci niso dobili niti ene kroglice, dasi so imeli pri zadnjih volitvah 120 glasov in dasi so imeli Nemci svoje pristaše-volitev v natančni evidenci, in dasi ti izjavljajo, da so volili nemškega kandidata.

V Boviću so našli režimovci 10 kroglic več, kakor je izkazoval imenik volitev. — Torej so volili prav vsi in poleg tega so imele nekatere kroglice še mlade, kakor spomladi krompir v kleti.

Velike nepravilnosti so se godile zlasti tudi v volilnem okrožju varaždinskem, kjer je bil nosilec liste minister Krizman. Na posameznih voliščih tega okrožja so bili taki volilni komisarji, ki so istočasno kandidirali na Krizmanovi listi. Ob zaključku volitev so se ponekod vrgli predstavniki drugih skrinjic kratkoma s silo iz volilnega lokala, da so potem nemoteno pretresevali kroglice. Vsled tega je vloženi veliko pritožb ter se bodo v tem okrožju baje vršile ponovno volitve.

In takih primerov bi lahko napisali poln list. Iz vsega tega je jasno, da te volitve niso izraz ljudske volje.

Izgon nemškega časnikarja.

Pred dnevi je bil povabljen v notranje ministristvo dopisnik »Berliner Tagblatt« Teodor Berkes, kjer mu je bilo javljeno, da mora tekom treh dni zapustiti državo, ker je tendenciozno obveščal inozemstvo o naših notranje političnih prilikah.

Aretacija komunistov.

Beograjska policija je v hiši delavca Činčića v Gjuričevi ulici izsledila komunistično tiskarno, ki je tiskala komunistične letake in časopis »Komunist«. V tiskarni je bilo zaposlenih deset delavcev, ki so bili vsi aretirani. Zapolnjen je bil tudi stavek zadnje številke »Komunist«, ki je bila ravno pripravljena za tisk. V tiskarni je policija našla tudi šifrirana navodila iz Moskve. Poleg v tiskarni zaposlenega osebja je bilo v Beogradu aretiranih še več znanih komunistov, ki so osumljeni, da jim je bil znan obrat tajne tiskarne.

Obisk rumunske kraljice.

Javljeno je bilo, da poseti te dni rumunska kraljica Marija Beograd. Prihod rumunske kraljice so spravljali nekateri časopisi v zvezo z zamotano politično situacijo v državi. Sedaj se oficijelno javlja, da je rumunska kraljica svoj rodbinski obisk odložila za štirinajst dni.

ČESKOSLOVAŠKA.

Pretekli teden so uprizorili komunisti v Pragi protidraginjske demonstracije. Nastop komunistov je imel izključno le strankarsko politično ozadje in niso zato demonstracije dosegle prav nobenega efekta. — Čehoslovaška sklepa političen dogovor s Poljsko. — Na sestanku praških fašistov se je demokrat senator Mareš izrekel proti ženski volilni pravici. Demokrati na Čehoslovaškem so skrajni reakcionarci.

SOVJETSKA RUSIJA.

V Petgradu je bilo obsojenih 8 članov nekega trusta na smrt, ker so gospodarili samo za svoj žep. — Po uradnih podatkih se je lanska letina slabo obnesla na teritoriju 6,323.000 desjatin, ki šteje 7,601.000 prebivalcev. Prizadete pokrajine trpe navzlic vladim pomoči veliko pomanjkanje. — Na Krimu je ondotni komisariat oddal 1 milijon desjatin poljedelske zemlje v obratovanje rumunskim in bulgarskim emigrantom.

POLJSKA.

Uradnik ministrstva notranjih zadev dr. Litauer je bil aretiran, ker je osumljen zločina špijonaže na korist sovjetske Rusije. — V Brest Litovskem so odkrili veliko komunistično organizacijo, ki je delila orožje in propagirala državni prvirat. — Na zadnji seji budžetnega odbora v sejni je bil odklonjen predlog o dovolitvi kredita pol milijona zlotov za zgradbe ministrstva za socialno politiko. Predsednik budžetnega odbora je po glasovanju ugotovil, da izid glasovanja nima političnega ozadja in ni naperjen proti ministru za socialno politiko. Navzlic tej izjavi je pa minister Sokal podal demisijo. — Poljska je 10. t. m. podpisala z Vatikanom konkordat.

BULGARIJA.

Na profesorja Nikola Mileva, pristaša vladne stranke in urednika »Slova« je bil izvršen v Sofiji atentat. Milev je zadet od revolverskih streliv obležal mrtev na tleh. Atentatorji so pobegnili in jih dosedaj še niso izsledili. Pokojni prof. Milev je spadal med najvplivnejše člane macedonskega komiteja. Milev je bil velik nasprotnik Stamboliškega. V svoji politični karjeri je organiziral brez števila atentatov in nasilj, dokler ni sam padel kot žrtev atentata. Sumi se, da so atentat izvršili komunisti. Ni pa izključeno, da so izvršili atentat Macedonci, ki se zadnji čas niso strinjali s politiko Mileva. Atentat se spravlja v zvezo z obiskom Cankova v Beograd, kjer se je Bulgarska baje obvezala, da ne bo več podpirala napadov macedonskega komiteja na jugoslovansko ozemlje. Cankova zagotovila Jugoslaviji je zagovarjal iz zunanje političnih razlogov tudi ubiti profesor Milev.

K revoluciji v Chile.

Bivši predsednik chilske republike, Alessandri, ki je italijanskega pokolenja in prebiva sedaj v Milanu, je bil od vojaške junte ponovno izklican za predsednika. — »Beli dom« v glavnem chilskem mestu Santiagu, sedež pred-

sednika, kjer je bil general Altamira obkoljen od vojaškega oddelka in odstavljen s predsedniškega mesta. — Spodaj: Palača skupščine v Santiagu, kamor je bilo sklicano izredno zasedanje parlamenta, ki naj odobri prevrat.

Število podjetij v Jugoslaviji. Po statistiki osrednjega urada za zavarovanje delavcev, ki je izšla 12. septembra 1924 je bilo v naši državi 20.381 podjetij in sicer v Hrvatski, Slavoniji in Vojvodini 9555, v Sloveniji in Dalmaciji 7998, v Bosni in Hercegovini 1372 ter Srbiji in Črnigori 1456. Podjetij pa z manj kakor 5 delavci je bilo v celi državi 105.516, od teh v Hrvatski, Slavoniji in Vojvodini 62.233, v Sloveniji in Dalmaciji 24.234, v Bosni in Hercegovini 7583 ter v Srbiji in Črni gori 11.466. V celi državi je bilo skupaj 125.985 poslodajalcev, ki so v teku leta izplačali 2606 milijonov 621.279 Din. zavarovane plače. Povprečno število delavcev v teh podjetjih znaša 439.164 (najmanj jih je bilo v januarju 1923 — 386.409, največ pa v mesecu novembru 1921 — 478.890).

ITALIJA.

Na zadnji seji fašistovskega velikega sveta je izjavil Mussolini, da se močeni fašistovski revoluciji ne more postaviti v bran nobena izmed opozicijskih strank. Fašizem je zmagovit in stoji čvrsto na svojih nogah. Volja fašistov bo zmagala, če tudi do sedaj še ni fašizem dobil bitke. — Opozicija se pripravlja na volitve in zahteva, da se vodstvo volitev poveri izvenstrankarski vladi. Opozicija grozi, da bo za volitve, če jih bo vodil nasilni Mussolini, proglasila abstinenco.

BALTISKE DRŽAVE.

Dne 4. t. m. je v litavski republiki nastopil nov kabinet, kateremu načeljuje kot ministrski predsednik Petrušis, ki je obenem tudi finančni minister. — Estonski parlament je sprejel zakon o kulturni avtonomiji narodnih manjšin po načelih Zveze narodov.

MOR JOKAI.

Madžari se pripravljajo na veliko proslavo stoletnice rojstva romanopisca Jókaja, ki tudi za Slovane ni brezpomembna, kajti njegovo rojstno mesto (19. februarja 1825) je Komárno na Slovaškem. Jókai je bil izborni pripovedovalec, dostopen vsem slojem in zlasti njegovi roman »Bela žena«, »Uboji bogataš«, »Krotilec duše«, »Blazneži ljubezni« itd. so prevedeni na vse svetovne jezike. Dejanje je večkrat črpal iz življenja na Slovaškem.

Azijski blok.

Med Rusijo in Japonsko je bil sklenjen dogovor, ki v glavnem regulira predvsem gospodarske odnošaje med obema državama. Dalje je bil tudi med Rusijo, Japonsko in Kitajsko sklenjen za dobo 30 let dogovor, da če napade Amerika, Anglija ali Francija Kitajsko, da Rusija na razpolago Kitajski 200.000 vojakov za obrambo kitajske suverenitete. Cel teritorij otoka Sahalin preide tekom 5 let pod suver. Japonske, če Japonska odda Rusiji v tej dobi 42 večjih in manjših vojnih ladij. Vladivostok se bo s pomočjo Japonske zgradil v brodomno bazo prvega reda. Kitajsko vojsko izšolajo ruski in japonski častniki. Ugovor je naperjen kot azijski blok proti Ameriki in zapadni Evropi.

Stavka ali izpor.

(Konec.)

V praksi se ta določba vobče ne izvaja, zlasti ne v slučaju, če stavka uspe. Če pa se stavka ponesreči, je delavstvo izročeno na milost in nemilost podjetniku, ki je v zmislu obrtnega reda § 82, točka f, opravičen odpustiti brez odpovedi pomožnega delavca zaradi stavke, kar se tudi brezpogojno izvaja, kakor priča zgodovina naših štrajkov.

Stavka, kot zadnje bojno sredstvo delavskih vrst, bodi vedno gospodarsko in socialno utemeljena, ker v tem slučaju more uspeti in obroditi zaželjeni sad.

Besedilo slovenskega prevoda zakona o zaščiti javnega miru in reda v državi »Zadržati od dela« ni točno. Izvirno besedilo v službenih novinah, ki je edino merodajno, se glasi »sprečevati«, kar pomeni onemogočevati, preprečevati delo, torej tvorijo prestopke tega zakona, kakor rečeno je taka nasilna dejanja, ki dejansko odvrnejo delovno osebo od dela.

V tem smislu je razsodil stol sedmorice v Zagrebu v procesu zoper trboveljske rudarje. Razsodba se glasi, Stol sedmorice v Zagrebu je ugodil ničnostni pritožbi rudarjev Trboveljske premogokopne družbe zoper razsodbe celjskega okrožnega sodišča, ki je obsodilo rudarje na občutne zapore kazni zaradi razširjanja letakov, pozivajočih delavce, naj ne vstopajo v delo pri Trboveljski družbi, dokler traja stavka. Svojo razsodbo je utemeljevalo celjsko okrožno sodišče z razlogom, da so bili z razširjanjem letakov zadržani od dela delavoljni rudarji, kar da tvori prestopke členu 11 zakona o zaščiti javnega miru in reda v državi.

Vrhovno sodišče v Zagrebu je razsodbe okrožnega sodišča razveljavilo ter opustilo obsojene rudarje vsake krivde in kazni z utemeljitvijo, da znači izraz »sprečevati« preprečevati ali onemogočevati delo, ne pa kakor je prevedeno v Uradnem listu za Slovenijo »zadržati od dela«.

Stol sedmorice smatra za kazniva samo taka dejanja, s katerimi se poskušajo napraviti resnične ovire, take, da bi mogle dejansko onemogočiti delo, bodisi z zastraženjem delavnic, bodisi z nevarnimi grožnjami zoper zdravje, čast in imetje, bodisi z drugimi nasilnimi dejanji.

Stol sedmorice smatra, da imajo delavci pravico do stavke. V nasprotju s to pravico bi torej bilo, ako ne bi smeli s prigovarjanjem, navduševanjem in širjenjem letakov organizirati in voditi stavko.

Agitiranje za stavko, bodisi na javnih shodih ali z letaki, ne tvori nikakega kaznjivega dejanja. Po jasni odločbi stola sedmorice se člen 11 zakona o zaščiti javnega miru in reda v državi stvarno krije z določbo § 3 koalicijskega zakona, ki proglašja za kaznivo samo nasilno odvracanje, odnosno onemogočenje dela.

Ta odločba je velike važnosti, ker onemogoča nadaljna neosnovana in ne-utemeljena preganjanja delavstva, posegajočega po skrajnih zakonito dopustnih sredstev za uveljavljanje in obrambo življenjskih pravic.

A. H. Savage Landor.

V minulih dneh je v Florenci umrl slavni angleški potovalec A. H. Savage Landor, vnuk pesnika W. Savage Landora. Cilj njegovih prvih potovanj je bila srednja in zahodna Azija, ki jo je prehodil od Japonske in Koreje čez Tibet, južno Azijo in Filipine tja do Beludžistana in Perzije. Nato je potoval Ameriko, Avstralijo in Afriko. — Leta 1900. je spremljal zavezniško vojsko v Peking, leta 1902. je potoval iz Rusije čez Perzijo in Afganistan do Kalkute, leto 1903.

je prebil v filipinskem in suluskem arhipelagu, leta 1906. je nastopil pot preko Afrike iz francoskega Somaliska čez Sudan in Timbuktu do St. Louisa. Utise s teh potovanj je v angleškem jeziku opisal v celi vrsti knjig, ki so izšle bogato ilustrovane z njegovimi lastnimi risbami. Iz teh spisov je v izveščku sestavil knjigo o potovanju v Laso (»Po prepovedanih potih«, »Matica slovaška« 1905). Na pot v to Evropejem prepovedano mesto je šel z dvema služabnikoma — bil pa je od tibetanskih svečnikov vjet in kruto mučen ter je le s težavo ušel smrti. Posledice mučenja je čutil vse do svoje smrti, ki ga je zalotila v njegovem rojstnem kraju.

Našim rodbinam

priporočamo našo pravo domačo KOLINSKO CIKORIJU, izvrsten pridatek za kavo.

